

princ., ex Raymund.; et eamdem habet Major, 4, d. 28, q. 4, dub. 1, et alii infra, c. 7, citandi. Si vir postquam dedit licentiam uxori ad votum, verbi gratia, abstinentiae vel elemosynæ implendum, illud revocat ex rationabili causa motus, non peccat, sed bene facit, quia potestate habet, et per priorem concessionem non se obligavit ad non revocandum, interveniente causa justa, vel re melius considerata. Si autem sine causa revocat, peccatum est, non solum propter inconstantiam et levitatem, sed etiam quia est contra urbanitatem, et convenientem gubernationem, et videtur etiam esse aliqua irreverentia Dei. Raro autem videtur hoc peccatum esse mortale, nisi vel scandalum, vel contemptus gravis intercedat, ut videtur probare ratio facta. Neque lex Numeror. in rigore contra hoc obstat; nam cum dicitur: *Ipse portabit iniquitatem ejus*, ibi iniquitas non sumitur formaliter, sed materialiter, quia revera in uxore non est formalis, sed ipsa non observatio voti materialiter ita vocatur; est ergo sensus, maritum esse rationem redditum de illa non observatione voti, ut si sine justa causa facta fuerit, illi imputetur.

CAPUT V.

DE VOTIS FAMILIORUMFAMILIAS PUBERUM, ET POTESTATE PARENTUM AD IRRITANDAILLA.

1. *Explicatur sensus questionis.* — Suppono sermonem esse de filiis existentibus sub cura parentum nondum emancipatis. Nam emancipi sunt sui juris, et liberam habent suarum rerum administrationem, etiamsi vi gesimumquintum annum aetatis non attigunt, ut nunc suppono, et videri potest in Covar., in 4, secund. part., c. 7, § 1, n. 13; Anton. Gom., in leg. 47; Barbos., in leg. 2, § Quod si, in princ., ff. Soluto matrimonio; Sylvest., verb. *Emancipatio*, et verb. *Patria potestas*; Molin., tractatu secundo, de Just. disp. 229. Igitur de votis filiorum emancipatorum ita judicandum est, sicut de ceteris, qui sunt sui juris. Filii autem familias quidam sunt impuberis, de quibus in capite sequenti; alii puberes, de quibus per distinctionem datum respondendum est.

2. *Prima conclusio.* — *Quid requiritur ex jure naturali ad valorem voti.* — Dico primo: pater non potest vota filiorum puberum directe irritare ex parte ipsorum votorum. Ita

sumitur ex auctoribus in assertione secunda et tertia citandis; omnes enim constituant radicem hujus irritationis in jure, quod habet pater, vel in administranda re familiari, vel in gubernatione suae familiæ, sub qua filii maxime continentur. Quod fundamentum totum est ex parte materiæ votorum, non ex parte votentis, ita ut non sit capax propriæ voluntatis quoad absolutam potestatem se obligandi Deo, si materia suppetat, quæ in præjudicium patris non cedat. Ratio vero est eadem quæ in superioribus facta est. Quia hæc potestas non oritur ex puro jure naturali, nec ex jure positivo, nec ex speciali contractu, vel promissione filii; ergo nulla est. Consequentia est clara, quia homo de se est liber maxime in ordine ad Deum, nisi ex aliquo speciali principio subjiciatur, quod non potest nisi ad aliquod ex dictis capitibus pertinere. Probatur ergo prima pars antecedens, quia ex vi juris paterni solum sequitur potestas commensurata œconomicæ gubernationi, et honestæ ac convenienti educationi filiorum, ad quem finem nullo modo pertinet nec refert aliquid obligatio voti secundum se spectata, si materia voti illi non præjudicat. Deinde ex jure naturali solum requiritur ab absolutum valorem voti sufficiens discretio rationis, et materia capax obligationis sine præjudicio alterius; sed in filiofamilias majoris aetatis est perfectus usus rationis, nam etiam jus canonicum præsumit plenam discretionem in illa aetate, ut videbimus; ergo si materia sit honesta, et nihil patri præjudicet, votum illius erit omnino firmum et validum. Denique si parens potest irritare directe vota filii puberis, vel est in ordine ad rem familiarem, et domesticam ac temporalem, vel in ordine ad honestatem et bonos mores filii. Si dicatur primum, totum illud pertinet ad indirectam irritationem; si vero dicatur secundum, profecto ad illum finem non pertinet potestas directe irritandi vota, quia votum de se opus honestum est, et supererogationis; et ideo etiam pastoribus Ecclesiæ, qui maximam habent potestatem gubernandi in ordine ad morum honestatem, illa potestas irritandi data non est. Unde in his, quæ ad Deum pertinent, non potest pater impedire honestam actionem filii, nec opera supererogationis, quæ sibi non præjudicant; ergo nec votum potest directe impedire aut tollere ex vi solius potestatis naturalis. Quod vero a jure positivo nullam habeat, certum est, quia nullum tale afferri potest, imo oppositum ex illo colligitur, ut videbimus. Deni-

que quod nec habeat ex speciali promissione filii, manifestum est, et ex sequentibus assertionibus hoc magis constabit.

3. *Secunda assertio: non potest pater absolute irritare omnia vota filii puberis.* — Dico secundo: non potest pater irritare omnia vota filii puberis absolute et simpliciter. Est certa, et sequitur ex præcedenti; quia non omnia vota talium filiorum versantur in materia, quæ ad parentis potestatem pertineat, vel illi præjudicet; ergo non possunt irritari a patre ex parte materiæ; sed neque directe tolli possunt, ut ostensum est; ergo. Deinde patet inductione: nam hac ratione non potest pater irritare vota castitatis vel religionis talium filiorum, ut est constans sententia apud D. Thomam et interpretes, d. art. 8 et 9, et 2. 2, q. 189, a. 2, et aliorum Theologorum ac Summistarum in locis citatis; et Sum. Confess., lib. 1, tit. 8, q. 3; Sylvest., verb. *Religio*, 2, q. 15, qui hoc probat ex cap. *Si dominus*, 11, q. 3; sed ibi solum dicitur filios non teneri obedire parentibus, in his que sunt contra Deum, quod non probat, quia illud etiam in impuberibus locum habet; et hoc est quod queritur, an talis irritationis sit contra Deum; expressius ergo id probatur ex c. 4 et 2, 20, q. 2. Et fundari etiam potest in c. *Ad nostras*, de Regulari, et ex 1. *Deo nobis*, § *Hoc etiam*, C. de Episcop. et Cleric., et ex Authentica de Sanct. Episcopis, cap. 41. Quibus locis hoc tradunt Doctores. Ratio vero est, quæ ex dictis assertionibus colligitur, quia filius in illa materia non præjudicat patri; quia in ordine ad divinum obsequium, et præsertim quoad statum ad illud pertinentem, filius habet plenum jus et potestatem disponendi de se, et aliunde obligatio voti de se rata est. Sed de his votis plura in propriis locis.

4. *Quæ vota personalia filii non possint irritari a patre.* — Denique ob eamdem rationem irritari non possunt vota personalia filii, quæ sine præjudicio obedientiæ patri debitæ servari possunt, ut sunt votum moderatae orationis aut abstinentiæ, quæ nec vires ad convenientem laborem pro ratione status minuat, nec domesticum ordinem perturbet. Item vota de rebus alias præceptis, ut audiendi Missam die Dominicæ; item vota quæ referuntur ad tempus emancipationis, quando erit filius sui juris; idem tradunt communiter Doctores de votis realibus, si fiant de bonis castrensis vel quasi castrensis, de quibus filius et dominium et administrationem habet, ut nunc supponitur. Denique ratio facilis est

ex dictis principiis. Item a simili de uxore, etc.; item a fortiori ex voto castitatis.

5. *Objectio.* — Sed objici potest, quod Num. 30 sine limitatione dicitur, parentem posse irritare vota filiae existentis in domo sua, in puellaris aetate, ubi puellaris aetas etiam pubertatis intelligenda videtur, ita ut illa particula addita sit ad excludendam filiam emancipatam, ut, verbi gratia, viduam habitantem cum patre, non vero filiam existentem sub patria potestate in quacumque aetate, ut Abulens., q. 15, Cajet., Carthus. et Oleaster expoununt. Propter quod Tabien, *Votum*, n. 5, generaliter ait, vota simplicia filiorum non emancipatorum non esse rata, quamdiu sunt sub cura parentum, etiamsi facta sint post pubertatem, solumque excipit votum religionis, quasi ex speciali privilegio. Sed est improbabilis sententia, maxime cum neque castitatem excipiat, nec votum ordinis, et similia. Verumtamen de aliis etiam non habet fundamentum in ratione aut jure. Nam quod jura statuunt de voto religionis, non est speciale privilegium, et quasi exceptio a regula contraria, sed est potius quasi extensio vel exaggeratio regulæ, quod talia vota non sint irritabilia, quandoquidem etiam difficillimum votum, et quod majorem deliberationem requirit, irritabile non est, ut recte notavit Soto, d. q. 3, art. 2, cuius sententia, ne nimium videatur parentum potestatem restringere, juxta tertiam assertionem moderanda est, ut videbimus.

6. Aliter Angles, q. de Voto, art. 7, difficult. 12, dub. 6, distinguit inter filios et filias, et in feminis fatetur posse parentem vota illarum irritare, etiamsi facta sint post pubertatem, et nullum excipit, etiam castitatis vel religionis. Imo ex conclusione 2 colligitur, idem de his votis sentire; nam ibi oppositum docens de filiis masculis, in voto religionis, et aliis personalibus, id declarat. Moveturque tantum ex lege Numer., quæ ex vi verborum de filiabus disponit, et ita illam ibi exponit Oleast. Sed non potest Angles sententia probari. Nam imprimis illud de voto religionis est contra expressa jura, et contra torrentem Doctorum, ut visum est. Deinde nulla est ratio diversitatis in filia; nam potius præsumitur citius habere perfectum judicium, et pervenire ad annos pubertatis, ut supra lib. 3 videntur, et ex parte materiæ est eadem ratio, ut constat.

7. *Explicatur lex Numerorum.* — Item lex Numerorum tam de filiis quam de filiabus in-

telligitur ab Abulens. ibi, quæstione 2, 14, uxore dicebamus, et ita significat ibi Nicolaus de Lyra.

9. *Tertia assertio: quæ vota filiorum possint a patre indirecte irritari.* — Dico tertio: potest pater irritare indirecte omnia vota filiorum sub potestate sua degentium, seu non emancipatorum, quæ præjudicium afferunt patriæ potestati, id est, quæ regimen liberum et expeditum familiæ impediunt, vel nimium subtrahunt filium ab obedientia et cura patris, ut sunt extraordinaria jejunia, longa peregrinatio, et vota realia de bonis paternis, vel quorum ususfructus et administratio ad patrem spectat. Hæc est certa et communis sententia, D. Thomæ, d. art. 8, ad 2, ubi Cajetanus et alii, et Soto, d. q. 3, art. 2. Alii Theologici, in 4, d. 38; Durand., q. 1, art. 7; Richard., art. 4, q. 2; Palud., q. 3; Major, q. 4, dub. 1; Suppl., q. 1, art. 5; Anton., 2 p., tit. 11, c. 2, § 6; Sylvest., *Votum*, 3, q. 6; Angel., *Votum*, 2; Tabien., Rosel., Navar., n. 70; Panormitan. et alii, in c. *Scripturæ*, de Voto. Et patet ex dictis supra de votis servi et uxoris, nam est eadem ratio proportionalis. Summaque ejus est, quia talia vota essent illicita ex parte materiæ, et consequenter nulla, nisi includerent conditionem, *Si pater consenserit*, vel saltem, *Si non repugnaverit*, juxta exigentiam materiæ, quia essent contra jus paternum; ergo ratione conditionis inclusæ potest pater talia vota irritare. Denique pater potest prohibere filio talem materiam; ergo potest indirecte votum irritare.

8. *Alia ejusdem legis explicatio.* — Potest etiam illa lex aliter exponi, quoad illa verba: *In ætate adhuc puellari*, ut intelligatur de impubere, tum quia non sine causa verba illa addita sunt post illa, *mulier*, *quæ est in domo patris sui*. Ergo tacite significatum est, posse esse in majori vel minori ætate, et limitata est ad puellas minoris ætatis. Et ita videtur intellexisse Glossa interlinearis, addens, *adhuc scilicet parrula*, et *tamen divinæ eruditio-* *nis habens initia*; et Gloss. ordinari. dicit, *adhuc tenera*, cui pater dominatur in votis. Et juxta expositionem hanc lex illa potest quoad hanc partem censeri pure moralis, tamen in ea non erat definiendum per annos ætatis, quantum duraret ætas puellaris, sed oportebat vel per aliam legem humanam definiri, ut nunc factum est, vel arbitrio parentum relinqui. Nec etiam definiebatur *quid* possent parentes circa vota filiorum puberum sub sua potestate existentium, sed id juri naturali esset relictum. Denique addi potest, licet illa lex intelligatur de votis filiarum non emancipatarum cuiuscumque ætatis, limitari posse ad vota, quæ juri patris aliquo modo derogant, sicut de

uxore dicebamus, et ita significat ibi Nicolaus de Lyra.

9. *Tertia assertio: quæ vota filiorum possint a patre indirecte irritari.* — Dico tertio: potest pater irritare indirecte omnia vota filiorum sub potestate sua degentium, seu non emancipatorum, quæ præjudicium afferunt patriæ potestati, id est, quæ regimen liberum et expeditum familiæ impediunt, vel nimium subtrahunt filium ab obedientia et cura patris, ut sunt extraordinaria jejunia, longa peregrinatio, et vota realia de bonis paternis, vel quorum ususfructus et administratio ad patrem spectat. Hæc est certa et communis sententia, D. Thomæ, d. art. 8, ad 2, ubi Cajetanus et alii, et Soto, d. q. 3, art. 2. Alii Theologici, in 4, d. 38; Durand., q. 1, art. 7; Richard., art. 4, q. 2; Palud., q. 3; Major, q. 4, dub. 1; Suppl., q. 1, art. 5; Anton., 2 p., tit. 11, c. 2, § 6; Sylvest., *Votum*, 3, q. 6; Angel., *Votum*, 2; Tabien., Rosel., Navar., n. 70; Panormitan. et alii, in c. *Scripturæ*, de Voto. Et patet ex dictis supra de votis servi et uxoris, nam est eadem ratio proportionalis. Summaque ejus est, quia talia vota essent illicita ex parte materiæ, et consequenter nulla, nisi includerent conditionem, *Si pater consenserit*, vel saltem, *Si non repugnaverit*, juxta exigentiam materiæ, quia essent contra jus paternum; ergo ratione conditionis inclusæ potest pater talia vota irritare. Denique pater potest prohibere filio talem materiam; ergo potest indirecte votum irritare.

10. *An patiatur aliquam exceptionem hæc regula.* — Quæri solet an hæc regula patiatur exceptionem aliquam, præsertim illam de peregrinatione terræ sanctæ. Affirmant Sylvest., *Votum*, 3, q. 6; Angel., *Votum*, 1, n. 5; et Navar., n. 70. Sed hoc non invenitur in jure expressum, et ideo sumunt argumentum a simili, ex d. capite *Ex multa*. Nam magis videtur esse præjudicium uxoris quam patris; si ergo hæc licentia datur marito, invita uxori, multo magis intelligetur concessa filiofamilias majoris ætatis, invito parente; quia magis præjudicat uxori absentia mariti, quam patri absentia filii. Contra hanc vero sententiam objici potest, quia lex illa, quatenus præbet hanc licentiam viro in præjudicium uxoris, est quodammodo præter ordinarium jus; ergo non est extendenda ultra causum in quo loquitur, propter aliquam similitudinem. Præsertim, quia in multis rebus est diversitas: nam filius est proprie subjectus patri, non sic autem vir uxori. Item vir habet

administrationem familiæ, quam filius non habet, et ita liberius potest disponere de actionibus et rebus suis, quam filius. Item magis confidit lex de viri prudentia in tali voto emittendo, et de ejus fructu in exequendo, quam de filiofamilias. Præterea in servo non admittitur illa exceptio, neque in eo valet argumentum a simili; cur ergo valebit in filio? Item etiam ad religiosum non potest fieri extensio propter argumentum a simili, ut notant Hostiens. et Panorm., in cap. ult., de Voto, et ideo nec Innocentius nec Panormitanus vel alii in d. cap. *Ex multa*, illam faciunt extensionem. Imo in c. *Scripturæ*, generaliter definiunt, non posse filium votum aliquod emittere in præjudicium juris paterni, quod ab ipso non possit irritari.

11. Propter hæc, dubia mihi est hæc exceptio. Et imprimis certum est non habere locum in voto peregrinationis Hierosolymitanæ, quod non in subsidium, sed tantum ob devotionem vel religionem fit, quia nec vir potest in eo casu, ut supra dixi. Deinde si subsidium sit futurum cum expensis, certum existimo non posse fieri de bonis paternis, inconsulto patre; quia filius non habet jus disponeandi de illis, nec Ecclesia illud concedit, neque fortasse esset expediens. Si autem subsidium illud tantum esset personale, adjuvando, scilicet, per seipsum, vel militando, vel consulendo, vel aliud ministerium utile ad bellum exercendo, tunc fortasse admittetur exceptio, non tam ex jure positivo quam ex naturali; quia tunc fere nullum fit præjudicium patri, et homo videtur per tale votum vitam et corpus suum Deo consecrare, in quo magnum habet jus. Accedit etiam ratio boni communis, propter quod videtur justa prætermitti voluntas paterna in eo casu.

12. *Quamdiu duret potestas in patre ad irritanda vota filiorum.* — Poscent tandem hic interrogari dubia superius facta, an hæc irritatio sit perpetua, et an habeat locum revocatio post licentiam semel concessam. Sed hæc eodem modo hic expedienda sunt, quo in capite præcedenti, nam est eadem ratio. Interrogatio autem illa, an irritatio hæc extendatur ad vota antecedentia talem statum, hic non habet locum, nam talia vota erunt facta in ætate impubere, et ita constat a fortiori esse irritabilia; an vero eodem modo, videbimus capite sequenti. Item quid sit dicendum, quando duibium est an talia vota facta sint ante vel post pubertatem, in eodem capite sequenti dicetur. Præterea interrogari potest quamdiu hæc potestas duret in patre ad irritandum vota filii pube-

ris. Solet enim ab aliquibus limitari per annos ætatis filii, id est, usque ad vigesimum quintum ætatis annum, quia usque ad illud tempus censemur minor, et ita vota post illam ætatem emissâ a filio non poterunt irritari a patre. Dicendum nihilominus est tamdiu durare hanc potestatem, quamdiu durat patria potestas, seu quamdiu filius non est emancipatus. Potest autem esse emancipatus ante vigesimum quintum annum per matrimonium, vel alio modo, et tunc jam pater non poterit irritare vota ejus, licet contrarium dicat Glos. 22, q. 2, c. *Mulier*, quæ haberet locum, quando filius emancipatus esset minor, et maneret sub tutela patris, quod fieri potest, ut suppono. Et tunc subjectio non omnino aufertur, sed mutatur, quod perinde est. Deinde potest filius esse sub potestate patris, seu non emancipatus post vigesimum quintum annum, et tunc poterit pater vota filii irritare. Et ratio est, quia hæc irritatio non fundatur in defectu rationis ad vovendum, sed in defectu materiæ propter subjectionem; ergo ex duratione subjectionis pendet duratio potestatis, non ex ætate. Et confirmatur: nam hac ratione filius non emancipatus, etiam si major viginti quinque annorum, non potest aliquid donare de bonis pertinentibus ad jus, usumfructum, vel administrationem patris, ut tradit Cordub., in Sum., quæstion. 133; ergo similiter in præsenti.

13. *Vota facta a filio pubere non possunt post emancipationem a patre irritari, licet antea fuerint facta.* — Amplius interrogari potest, an hæc vota facta a filio pubere non emancipato, quæ durante patria potestate irritata non fuerere, possint post emancipationem irritari. Breviter respondeo non posse, quia illa vota non fuerunt irritabilia ex defectu voluntatis et rationis, et ita si durat, ex ea parte manent firma; ex parte autem materiæ jam auferri non possunt, quia filius emancipatus jam est sui juris. Item hæc potestas irritandi fundatur in patria potestate; sed hæc ablata est per emancipationem; ergo et potestas irritandi. Considerandum ergo est, an votum sit factum ex intentione voventis, pro tempore, in quo emancipatus futurus est, vel tantum ut statim exequendum. Nam si sint prioris modi, irritabilia non sunt quoad illam partem, non solum post emancipationem, verum etiam nec antea, sicut de uxore dictum est; nam est eadem ratio, quia illa vota quoad illud tempus non sunt contra jus paternum. Si autem vota sint posterioris modi, postea non obligant,

et ita non habet locum in eis irritatio nec interrogatio facta.

14. *Quid nomine patris intelligendum, cum agitur de potestate irritandi vota.* — Posset tandem interrogari, quid nomine patris intelligendum hic sit, id est, an veniat etiam mater, aut avus, vel curator in defectu illorum; sed quia de hoc dicturi sumus latius capite sequenti, dico breviter, deficiente patre, curatores posse irritare vota realia puberis, ut officiunt eorum administrationi; vota autem personalia per se loquendo non posse irritare, quia curatori non est commissa persona, sed bona ejus. Dicunt autem aliqui, si votum reale minoris juramento confirmetur, non posse irritari a curatore, argumento sumpto a simili ex leg. 1 et 2, C. Si advers. vendit. Sed non credo, quia votum illud, ut sit justum, et Deo placeat, debet includere conditionem, Nisi curator resistat, alias injuria illi fieret, et consequenter juramentum, confirmans illud votum sine tali conditione, esset iniquum, et non obligans; si autem votum illam conditionem includat, non obstabit juramentum quominus irritari possit. De matre autem et avia dicendum est, nihil posse, nisi quatenus munus curatoris suscipiunt, vel nisi ex accidenti votum sit in illarum præjudicium, ut dicitur capite sequenti.

CAPUT VI.

UTRUM PARENTES IRRITARE POSSINT VOTA
FILIORUM IMPUBERUM, ET QUANDO, AC QUOMODO?

1. Loquimur de impuberibus ratione utentibus, qui jam sciunt peccare mortaliter, nam reliqui non sunt capaces voti; isti autem votum validum possunt emittere, licet infirmum, ut supra dictum est lib. 3. Hinc ergo certum est primo, parentes posse irritare vota horum impuberum. Ita docent omnes cum D. Thoma, d. q. 88, art. 9, et in 4, d. 38, ubi reliqui Scholastici, et Anton., 2 part., tit. 11, c. 2, § 6, et omnes Summistæ, præcipue Sylvester, *Votum*, 3, q. 5 et 6; Navar., c. 12, n. 64 et 65; Soto, d. q. 3, num. 1. Colligitur communiter ex Num. 30. Sed de illa lege incertum est an loquatur de solis filiabus, et de qua atate loquatur, et non satis constat an fuerit positiva vel naturalis; et ideo ratione et jure canonico utendum est, quæ statim afferemus.

2. *Secunda assertio: potestas parentum ad irritanda vota filiorum impuberum est non* 80-

lum directa, sed et indirecta. — Dico ergo secundo: hæc potestas est ad irritandum hæc vota impuberum non solum directe, sed etiam indirecte. De indirecta nihil addere necesse est, quia est eadem (vel major ratio) de his filiis quæ de grandioribus. Prior ergo pars communis est, et sumitur ex cap. 1 et 2, 20, quæst. 2, et c. *Mulier*, cum aliis, 32, quæst. 2. Et præterea fundatur in ratione naturali, addita positiva quoad temporis determinacionem. Ratio ergo est, quia filius jure naturæ ita est sub potestate patris, ut ante usum rationis voluntate patris regi debeat, ita ut voluntas patris filii voluntas censeatur. Postquam autem incipit filius ut ratione, licet jam possit libere operari, habet pro aliquo tempore usum rationis nimis imbecille ac tenuem; et ideo ratione naturalis dictat, ut pro aliquo tempore pendeat a voluntate patris, saltem quoad firmitatem obligationis, ita ut non sit omnino firma, donec pater illam approbet. Et maxime in negotio gravissimo, quale est obligationis ad Deum, quæ per votum contrahitur.

3. Hoc ergo est naturale fundamentum hujus obligationis: illud autem solum fortasse non esset sufficiens ad usum hujus potestatis, nisi pro casu dubio, in quo, scilicet, dubitaret an filius haberet libertatem sufficientem ad se obligandum, et ad peccandum mortaliter, necne. Quia ubi certo constiterit puerum habere jam libertatem ad peccandum mortaliter, et se obligandum diabolo, consequenter constabit de libertate sufficiente ad se obligandum Deo per votum, juxta regulam communiter receptam a Theologis et jurisprudentiis, cum Glossa, in dicto c. *Mulier*, 32, q. 2. Et ideo non immerito dubitari poterit an, stando in solo jure naturali, talis puer censendus jam esset sui juris ad se obligandum firmiter Deo in materia proportionata, et sibi libera, et consequenter an tale votum posset irritari a patre. Nihilominus tamen, quia regulariter loquendo, illa etas non est sufficiens ad deliberandum perfecte in negotio tam gravi, et quia vineulum voti, quatenus in futurum obligat, arduum et periculosum est, et in eo emitendo quando vel quomodo expedit, potest parvulus facile errare, ideo valde consentaneum est rationi naturali, ut pro aliquo tempore voluntas parvuli filii, etiam post comparatum rationis usum, pendeat a voluntate patris, et ab eo tolli possit vel confirmari.

4. *Potest pater irritare vota filiorum, quando dubitat an sit jam impletus annus pubertatis.* — Atque hinc fit, necessarium etiam fuisse

legem positivam, quæ tempus definiret, pro parentum et filiorum, ideoque ampliandus; quo patria potestas extenditur ad irritationem hoc modo faciendam, seu pro quo durat ex parte filii imperfectio illa, ratione cuius hac irritatione indiget. Quia hoc non potest ex solo jure naturæ, quia alii celerius, alii tardius ratione utuntur, et non debuit hoc relinquari arbitrio parentum, sed certo aliquo ætatis termino prescribi. Qui terminus, licet non sit idem in omnibus, tamen lex humana observat quod frequentius accidit, et ita pro masculis designata est ætas usque ad decimum quartum annum completum, in feminis usque ad duodecimum etiam completum, ut omnes antores citandi consentiant, quia jura absolute loquuntur, quæ supra lib. 3, c. 6, allegavi, et est favor, et ampliandus, ut mox subjiciam. Neque circa hunc terminum ætatis facta est aliqua mutatio per Concilium Tridentinum, in ordine ad vota simplicia, ut dicto cap. 3 dixi, et notavit etiam Palaci., d. disp. 30; Azor, lib. 11, cap. 17, q. 7, circa finem. Addi præterea hic potest, necessarium esse ut certo constet annum esse completum, ut cesseret hæc potestas patris; nam in casu dubio potest votum irritare; tum quia pater possidet jus suum, quo non privatur in casu dubio; tum quia est favor debitoris, et ideo ampliandus; tum propter alia supra dicta de voto dubio. Tum denique quia in simili dubio non judicatur impubes factus pubes quoad alios effectus, ut verbi gratia, quoad agendum in judicio, et similibus. Et ita sensit Palud., 4, dist. 38, q. 4, art. 2, conc. 9.

5. *An possit pater vota irritare filii, qui est capax dolii et deliberationis ante ætatem.* — Solet autem queri, si contingat puerum ante illam ætatem esse aptum ad perfecte deliberandum, seu (ut dici solet) dolii capacem, et id experimento satis certo constet, an possit nihilominus pater tunc vota ejus irritare. Nam Hugo, ut refert dicta Glossa, dixit, tunc votum non esse irritabile. Sed hæc sententia ab omnibus reprobatur eum dicta Glossa, et alia, in dicto cap. 1, 20, q. 2, et in c. *Ad nostram*, de Regul., et a Doctoribus eisdem locis, et in capite *Postulasti*, de Regular.; Palud., in 4, d. 38, q. 4; Sylvester, *Religio*, 2, quæst. 12. Et sumitur ex dictis juribus; nam, licet loquantur de voto solemani, inde tamen optimum sumitur argumentum ad simplex. Tum quia illa jura simpliciter subdunt voluntatem filii impuberis voluntati patris in negotio se obligandi Deo, ut Panormitanus notat in dicto capite *Postulasti*; tum etiam quia est favor

Conformatur ex differentia inter impuberem filium, et uxorem, quam recte notavit Sylvester, *Votum*, 5, quæst. 1, in fine. Quia filius impubes est sub patre, ita ut voluntas patris censeatur voluntas filii, propter defectum perfecti judicii, qui in filio præsumitur; uxor vero non est ita subjecta, nec illo titulo, sicut nec servus, nec filius pubes, et ideo licet non omnia vota istorum sint irritabilia, in impubere omnia irritari possunt, quia ille defectus et modus subjectionis omnia transcendit. Denique confirmatur inductione, nam omnia vota realia irritabilia sunt, quia impubes nullius rei administrationem habet; item omnia personalia, quia votum castitatis et religionis irritari possunt; ergo a fortiori alia.

7. Contra hanc assertionem opinatus est Vi-
vald., in Candelab., 3 p., c. 4, n. 99. Ait enim patrem posse irritare omnia vota realia filii emissæ ante decimum quartum annum, et filiæ ante duodecimum; non tamen omnia personalia, sed illa tantum quæ patri vel matri præjudicant. Refert etiam Azor, lib. 11, c. 17, q. 8, quosdam dixisse, non posse patrem irritare votum filii, cuius executio refertur ad tempus